

Norbert Elias'ın Talcott Parsons Eleştirisi Hakkında Bir Değerlendirme: Durum Sosyolojisine Karşı Süreç Sosyolojisi

Emre Özcan | 0000-0002-0877-2457 | eozcan@baskent.edu.tr

Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye

 <https://ror.org/0313f3w77>

Öz

Norbert Elias'ın sosyal bilimler literatürüne katkısı, daha çok uygarlık süreçlerine dair ortaya koyduğu çözümler sayesinde. Bu çözümler, geç de olsa ismini sosyoloji disiplini de duyurmasına vesile olurken, düşünürün sosyolojiye kuramsal ve metodolojik boyutta sunduğu yenilikler de dikkat çekmeye başlamıştır. Elias, birey-toplum ikiliğine dayalı ana-akım sosyolojiye “figürasyon”lar üzerinden geliştirdiği “süreç sosyolojisi” kavrayışıyla karşı çıkmıştır. Süreç sosyolojisi, toplumsal fenomenlerin birey-toplum ikiliğinin dışında, birer “kendilik” biçimlerine indirgenmeden süreçsel ve ilişkisel niteliğiyle analiz edilmesidir. Bu analizin, en doğal karşı konumunda ise Talcott Parsons yer almaktadır. Elias'a göre Parsons, toplumsal eylem ve sistem teorisi odağında toplumsal fenomenleri belirli statik durumlara indirgeyerek ele almaktadır. Böylelikle bu fenomenler parçalara ayrılmakta, basitleştirilmekte ve özsel olarak değerlendirilmektedir. Bu, Elias açısından aynı zamanda “toplumsal gelişme” ya da “toplumsal dönüşüm” konusunun da statikleştirilmesi, hatta ortadan kaldırılması demektir. Parsons'ın toplumsal sistem teorisinde ise her ne kadar bu sistem, diğer sistemlerle iç içe, sürece dayalı olarak ve karşılıklı etkileşim yoluyla bina edilse de ortaya konulan “aktör-durum sistemi”yle her şey çakılı hale gelmektedir. En nihayetinde Parsons süreç olarak adlandırdığı şeyi belirli durumsallıklara atıfta bulunarak tasavvur etmektedir. Tüm bunlara bağlı olarak bu çalışma, Elias'ın Parsons'a yönelik süreç sosyolojisi ekseninde kurduğu eleştirel hattı değerlendirmekte ve iki isim vasıtasıyla durum sosyolojisi ile süreç sosyolojisi arasındaki gerilim noktalarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Norbert Elias, Talcott Parsons, Durum Sosyolojisi, Süreç Sosyolojisi, Aktör-Durum Sistemi

Atıf Bilgisi

Özcan, Emre. "Norbert Elias'ın Talcott Parsons Eleştirisi Hakkında Bir Değerlendirme: Durum Sosyolojisine Karşı Süreç Sosyolojisi". *Sosyolojik Bağlam Dergisi* 5/2 (Ağustos 2024), 303-327.

<https://doi.org/10.52108/2757-5942.5.2.5>

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi	15.04.2024
Kabul Tarihi	22.07.2024
Yayın Tarihi	15.08.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	dergi@sosyolojikbaglam.org
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.